

КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ НА ЗАНЯТТЯХ ІЗ ПОЛЬСЬКОЇ МОВИ

Питання формування і розвитку комунікативної (мовленнєвої) компетентності на заняттях з польської залишається важливим для комплексного опанування мови. Спроможність розпочинати та підтримувати контакт є одним із основних програмних результатів навчання і вимагає від студента певних знань, умінь та навичок, що передбачають можливість обміну інформацією на різних рівнях спілкування.

Під поняттям комунікативна компетентність ми розуміємо здатність людини використовувати на практиці систему вироблених і засвоєних у процесі мовленнєвої діяльності (особистого спостереження мови й мовлення, спілкування, навчання тощо) мовознавчих правил, достатніх для адекватного сприйняття суб'єктами мовлення, а також вміння користуватися мовою в усній чи писемній формі, у конкретних комунікативних ситуаціях, з конкретною метою [1, с. 224]. Практика свідчить, що мовлення – це найбільш проблемна частина вивчення польської мови, удосконалення якої потребує найбільше часу. Комунікативна компетентність – це багатоаспектне поняття, яке містить в собі граматичну, соціолінгвістичну, дискурсивну та стратегічну компетенцію [3, с. 6].

Граматична компетенція полягає у рівні засвоєння граматичної системи мови, словникового запасу, правил вимови, словотворення і побудови речення [3, с. 7]. Вона є базою для подальшої комунікації та вдосконалюється протягом усього досвіду навчання та спілкування. Через беззаперечну схожість лексичного складу польської й української мов опанування лексики для студентів є найлегшим. Більших труднощів викликають граматичні правила, аналогів яких немає в українській мові: чоловічо-особовий рід множини (*rodzaj męskoosobowy liczby mnogiej*), категорія особи в дієсловах минулого часу (*kategoria osoby czasownika w czasie*

przeszłym), деякі відмінні приклади дієслівного керування (rekcja czaownika) і т.д.

Соціолінгвістична компетенція полягає у вмінні доречно використовувати й розуміти мову у різних соціолінгвістичних контекстах та на різних рівнях спілкування для виконання окремих комунікативних функцій [3, с. 7]. Один зі шляхів досягнення цієї компетенції полягає в опануванні та відпрацюванні на заняттях з польської мови представлених у підручнику лексико-комунікативних тем. Однак слід зазначити, що в навчальних посібниках зазвичай недостатньо прикладів емоційно забарвлених слів, виразів, що функціують у неофіційній комунікації, сленгу.

Дискурсивна компетенція або компетенція висловлювання – здатність поєднувати окремі речення у зв'язне повідомлення, дискурс, використовуючи для цього різні синтаксичні та семантичні засоби [3, с. 8]. В основному залежить від когнітивних здібностей кожного студента, але важливим на занятті є надання прикладу взірцевої комунікативної поведінки від викладача, а також застосування вивченого матеріалу на практиці, розбудова системи загальних знань, постійне звернення до вже наявного комунікативного досвіду.

Стратегічна компетенція – здатність використовувати вербальні й невербальні засоби при загрозі зриву комунікації у випадку недостатнього рівня компетентності комуніканта [3, с. 9]. Студенти-полоністи завжди стикаються з проблемою нестачі словникового запасу, що супроводжується ускладненням висловлювання та частими паузами під час мовлення, тому для покращення комунікативних навичок на занятті важливо приділяти увагу вправам на опис або заміну слів, написання дефініцій, вивчення синонімів, що допоможе виробити стратегію уникання або перефразування незнайомих слів.

Отже, формування комунікативної компетентності на заняттях з польської мови є важливим завданням та викликом як для викладача, так і для студентів. Комунікативна компетентність – це багатоаспектне явище, яке залежить не лише від знання мови як знакової системи, а й від граматичних, соціолінгвістичних, дискурсивних та стратегічних компетенцій.

Список використаних джерел

1. Білогірка М., Мороз Т. Шляхи формування мовної компетентності особистості: науково-методологічний підхід. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2015. № 11. С. 222–228.
2. Кухта І.В. Іншомовна компетентність у контексті формування комунікативної культури студентів у процесі вивчення іноземної мови. URL: <http://conf.vntu.edu.ua/humed/2008/txt/Kuchta.php> (дата звернення 01.11.2023).
3. Canal M. From Communicative Competence to Communicative Language Pedagogy. *Language and Communication*. 1983. P. 2–27.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-372-2-36>

П. ХАЛАШИ

Запорізький національний університет.

ТОПОНІМНІ ПЕРИФРАЗИ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

Особливої актуальності останнім часом набувають топонімні перифрази. Такі номінації мають неофіційний характер та дуже швидко реагують на будь-які культурні та суспільно-політичні зміни. Події російсько-української війни сприяють утворенню описових власних назв, які відображають нові реалії. Аналізуючи ономастичні перифрази, Л. І. Дука зазначала, що вони «виконують прагматичну функцію, оскільки концентрують увагу на головному стрижні висловлювання, уміщають великий обсяг прагматичної інформації» [1, с. 14].

Актуальність розвідки зумовлена потребою вивчення впливу війни на українську мову, зокрема фіксування змін у її топонімному складникові. Мета – розглянути семантико-структурні особливості топонімних перифраз періоду російсько-української війни. Завдання – визначити структуру, причини появи та семантику описових географічних назв, що утворилися під час російсько-української війни.